

Spis treści

Słowo wstępne	7
Rozdział I	
Podstawowe pojęcia zarządzania kryzysowego	9
1.1. Elementy historii zarządzania kryzysowego	14
1.2. Definicja zarządzania kryzysowego	20
1.3. Zagrożenia jako kategoria zarządzania kryzysowego	25
1.4. Kryzys i sytuacja kryzysowa	31
1.5. Cykl zarządzania kryzysowego	36
1.6. Proces uczenia się jako element cyklu zarządzania kryzysowego	39
1.7. Ramy prawne zarządzania kryzysowego	48
Rozdział II	
Zarządzanie ryzykiem	55
2.1. Pojęcie ryzyka	55
2.2. Podstawowe narzędzia analizy ryzyka	65
2.3. Podatność i wskaźniki podatności	74
2.4. Pojęcie odporności systemu	78
Rozdział III	
Komunikacja w sytuacjach kryzysowych	83
3.1. Rola komunikowania się w organizacjach	83
3.2. Płaszczyzny komunikowania organizacji i w organizacji	88
3.3. Kryzys jako efekt załamania wizerunku organizacji	89
3.4. Funkcje komunikacji w sytuacji kryzysowej	96
3.5. Komunikacja wewnętrzna podczas kryzysu	98
3.6. Ogólne reguły komunikacji kryzysowej	101
3.7. Strategie komunikowania kryzysowego	103

Rozdział IV

Rola przywództwa w sytuacjach kryzysowych	112
4.1. Pojęcie przywództwa	112
4.2. Uwarunkowania skutecznego przywództwa	116
4.3. Przywództwo charyzmatyczne w sytuacjach kryzysowych ...	122

Rozdział V

Formowanie zespołów w sytuacjach kryzysowych	127
5.1. Zespoły w organizacji	127
5.2. Profil kompetencyjny członka zespołu zadaniowego	130
5.3. Role w zespole	132
5.4. Spójność zespołu i normy grupowe	135
Bibliografia	141
Spis rysunków	147
Spis tabel	148

Słowo wstępne

Gwałtowny rozwój cywilizacji technicznej, którego doświadczamy, przyniósł eskalację zagrożeń różnego typu na niespotykaną skalę. Niepokoiły się o losy planety w związku z ociepleniem klimatu, ale kryzys klimatyczny to tylko ogólna etykieta, która skrywa łańcuch powiązanych ze sobą ryzyk, dotyczących różne sfery życia społecznego. Czekają nas epoka nie tylko naturalnych katastrof potęgowanych zmianami klimatycznymi, lecz także lokalnych konfliktów, załamania gospodarczych i masowych epidemii.

Wiele oznak wskazuje, że konieczność przeciwdziałań dociera do świadomości politycznych decydentów – chociaż zdecydowanie zbyt wolno i zbyt późno. Powoływane są międzynarodowe organizacje dedykowane analizie i redukcji globalnych ryzyk, na przykład utworzone w 1999 roku Biuro ONZ ds. ograniczania ryzyka katastrof (*The United Nations Office for Disaster Risk Reduction*). Jak można przeczytać w pierwszym zdaniu deklaracji tej organizacji, „Powiązania pomiędzy zmianami klimatu, wrażliwością ekosystemu, katastroficznymi epidemiami, żywiołową urbanizacją, masowymi przemieszczeniami ludności i niestabilnością geopolityczną, potęgowane przez współzależności pomiędzy przepływem informacji, systemami finansowymi i polityką, oznaczają, że napięcia, załamania i kryzysy nabierają globalnego zasięgu”¹.

Zmiany instytucjonalne obserwować można także na poziomie lokalnym. W Polsce już kilkanaście lat obowiązuje ustawa o zarządzaniu kryzysowym, która określa obowiązki władz publicznych związane z zagrożeniami. Równolegle rozwijane są narzędzia zarządzania ryzykiem i kryzysami. Pojawia się zapotrzebowanie na wiedzę w tym zakre-

¹ United Nations Office for Disaster Risk Reduction, *UNDRR's Strategic Framework 2022-2025*, s. 2, <https://www.undrr.org/media/49267/download?startDownload=20240912>, [dostęp: 3.09.2024].

sie i profesjonalne jej wykorzystanie, nie tylko przez organy administracji publicznej, lecz również organizacje gospodarcze, które przygotowane być muszą na sytuacje kryzysowe różnego typu.

Niniejsza monografia jest próbą prezentacji wybranych zagadnień zarządzania kryzysowego, dynamicznie rozwijającej się dziedziny refleksji, która łączy wątki obecne w kilku dyscyplinach nauk społecznych. Omówione zostały kluczowe zagadnienia, choć należy zaznaczyć, że nie wyczerpują one obszernej problematyki². Opracowanie otwiera przegląd podstawowych pojęć, które tworzą teoretyczne ramy zarządzania kryzysowego. W rozdziale drugim omówione zostały elementy zarządzania ryzykiem, a w dalszej części pracy zagadnienia komunikacji, przywództwa i kierowania zespołami w sytuacjach kryzysowych.

² W opracowaniu wykorzystane zostały fragmenty pracy: J. Szczupaczyński, *Anatomia zarządzania organizacją*, Międzynarodowa Szkoła Menedżerów, Warszawa 2002.